De Ned. Ver. van Staatsburgeressen stelt zich ten doel:

Bevorderen van wettelijke en maatschappelijke en economische gelijkstelling van man en vrouw; waken voor de belangen der vrouw als arbeidster op elk gebied, als echtgenoote en als moeder. Het geven van algemeene voorlichting en bevordering van de ontwikkeling der vrouw op staatkundig en maatschappelijk gebied; in de vertegenwoordigende lichamen tot uiting brengen van het inzicht der Vereeniging omtrent sociale en wettelijke vraagstukken.

Zij tracht dit doel te bereiken:

a. door in studie te nemen en onderling te bespreken maatschappelijke en de wetgeving betreffende vraagstukken, in het bijzonder die, welke in nauw verband staan met de belangen van vrouwen en kinderen;

b. het indienen van adressen bij de bevoegde macht;

c. het uitgeven en verspreiden van geschriften;

d. het houden van openbare, cursus- en andere vergaderingen;

e. het aanwenden van alle andere wettige middelen, die aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.

Beginselverklaring:

De Nederl. Ver. van Staatsburgeressen is van meening, zonder partij te kiezen voor een bepaalde politieke en godsdienstige richting, dat het inzicht en het rechtsgevoel der Nederlandsche vrouwen evenals dat der mannen een stuwkracht moeten zijn tot sociale en wettelijke hervormingen, en dat gestreefd moet worden naar een betere levensgemeenschap, waarin geen rechtsongelijkheid bestaat tusschen de beide sexen.

De jaarlijksche contributie voor het lidmaatschap bedraagt *f* 2.50. Er wordt een Maandblad uitgegeven, dat aan alle leden gratis wordt toegezonden.

De Redactie bestaat uit de dames: Mevr. S. van der Hoeve-Bakker; Mevr. Th. Thiel—Wehrbein uit het Hoofdbestuur en Mevr. Dr. G. Docters van Leeuwen—van Maarseveen, als Amsterdamsch lid.

Het adres van Secr. en Redactie is: Heeregracht 627, Amsterdam.

NIEUWE KATHOLIEKE PARTIJ.

Program.

ALGEMEENE BEGINSELEN.

1. De Nieuwe Katholieke Partij stelt zich ten doel door eene staatkunde, gegrond op de Katholieke beginselen, het algemeen welzijn van het geheele Nederlandsche volk te dienen.

Zij neemt tot richtsnoer de Pauselijke encyclieken in 't bijzonder de Syllabus „de Immortale Dei" en voor hare sociale politiek de „Rerum Novarum".

2. De wetten moeten uitsluitend het algemeen belang bevorderen. De staatkunde moet daarom, in overeenstemming met de Katholieke beginselen en de Katholieke traditie, gericht zijn op bevordering van het geestelijk en stoffelijk welzijn der onderscheiden standen en op het voorkomen van klassenstrijd.

3. De staatsbemoeiing mag het vrije maatschappelijk leven en het huisgezin niet aantasten. De staatkunde moet uitgaan van de Christelijke solidariteitsgedachte waarop de organische maatschappij steunt.

Daarom behoort zij te gaan in een richting, welke niet alleen afkeerig is van de staatsalmacht en overdreven staatsbemoeiing, maar ook van de individualistische staatsopvatting.

4. De Overheid late zooveel mogelijk het nemen van sociale en economische maatregelen over aan de belanghebbenden zelf. Zij trede bij voorkeur alleen aanvullend op.

De Overheid trede eerst regelend op, zoo de maatregelen noodzakelijk zijn en het particulier initiatief te kort schiet.

5. De Overheid neme alleen dan sociale en economische maatregelen, wanneer het mogelijk is de financieele en economische gevolgen te overzien en de daaruit voortspruitende lasten evenredig zijn aan de nuttige gevolgen.
De middelen tot dekking dienen aanwezig te zijn, of tenminste tegelijkertijd te worden aangewezen.
In 't algemeen worde tot het nemen van sociale maatregelen niet overgegaan, indien daardoor onze nijverheid in ongunstige positie tegenover die van het buitenland wordt gebracht.
6. De uitvoering van sociale wetten worde, onder overheidstoezicht, zooveel mogelijk opgedragen aan organen van belanghebbenden of belanghebbenden zelf.
7. Overheidsdiensten en -bedrijven behooren een zoo weinig mogelijk ambtelijk karakter te dragen.
8. Sociale vereenigingen zijn van groot maatschappelijk nut.
Deze erkenning moge echter nimmer er toe leiden, dat aan de rechten van niet-georganiseerden te kort gedaan wordt.
9. De Overheid dient krachtig mede te werken tot verheffing van de economisch zwakkeren. Daarbij dient de gelegenheid tot het verkrijgen van eigen bezit te worden bevorderd.
De wetten mogen echter de individueele verantwoordelijkheid niet ondermijnen.
10. De vrije uitoefening van den Godsdienst, ook in het openbaar, worde door de Overheid gewaarborgd. Daaraan worden alleen die beperkingen gesteld, welke voor het bewaren der openbare orde en rust noodig zijn.
11. De partij streeft met handhaving harer beginselen naar staatkundige eenheid onder alle katholieken.

Buitenlandsche Zaken.

1. Medewerking in den geest van de vredesnota van Z.H. Paus Benedictus XV aan alle pogingen tot gelijktijdige ontwapening der volkeren.
2. De beslechting van internationale geschillen worde zooveel mogelijk aan rechtsprekende colleges opgedragen.
3. Openbaarheid inzake het buitenlandsch beleid, tenzij het staatsbelang er zich tegen verzet.
4. Meer invloed der volksvertegenwoordiging op het onderhouden der buitenlandsche betrekkingen.

Justitie.

1. Invoering eener wettelijke regeling van administratieve rechtspraak.
2. Vereenvoudiging der rechtspleging.
3. Ingrijpende wijziging der handelswetgeving.
4. Herziening van de rechtspositie der vrouw.
5. Opheffing van 't verbod, dat het kerkelijk vóór het burgerlijk huwelijk wordt gesloten.

Landsverdediging.

1. Leger en vloot dienen beperkt te worden tot hetgeen noodzakelijk is voor de handhaving der neutraliteit en verdediging der onafhankelijkheid zoowel van Nederland als van de Koloniën.
2. Er worde krachtig naar een ernstige bezuiniging gestreefd. Bovendien worde in het bijzonder gelet op een doeltreffend en economisch gebruik der toegestane middelen.
3. Tot vermindering van persoonlijke lasten worde alleen dàn overgegaan, indien dit niet tot vermeerdering van uitgaven leidt.
4. Bevordering van de geestelijke en stoffelijke belangen van hen, die tot de land- en zeemacht behooren.

Financien.

1. Het financieel beleid moet op de eerste plaats gericht zijn op herstel van het verstoorde evenwicht der landsfinanciën.
2. Maatregelen tot krachtig doorgevoerde bezuinigingen worden onverwijld genomen.
3. Naar verlaging der belastingen worde met ernst gestreefd.
4. De belasting-wetgeving behoort eenvoudig te zijn, daarin worde meer eenheid gebracht.
De leidende gedachte van belastingheffing moet zijn een billijke verdeeling van de heffingen over het geheele volk met inachtneming van het beginsel „heffing naar draagkracht".
Ontoelaatbaar is een heffing, welke kapitaalvorming ernstig belemmert, of de productieve kracht van het volk aantast.
Bespaarde inkomsten behooren minder te worden belast dan verteerde.
In allen gevalle worde voldoende rekening gehouden met de grootte van het gezin.
De wetgeving moet met deze regelen in overeenstemming worden gebracht.
5. Heffingen en vergoedingen voor overheidsdiensten zijn voor alle burgers gelijk, behoudens bijzondere regelingen voor on- en minvermogenden.
6. Tusschen de Directe en Indirecte belastingen moet een redelijke verhouding bestaan.
7. De belasting van het roerend en onroerend vermogen geschiede naar zooveel mogelijk gelijken maatstaf.
8. De successierechten in de rechte lijn moeten verlaagd worden.
9. De rechten wegens schenkingen en makingen aan kerken, kerkelijke instellingen of aan die, welke hoofdzakelijk een liefdadig doel of een algemeen maatschappelijk nut beoogen, moeten vervallen.

Binnenlandsche Zaken.

1. Wijziging van de kieswet, waardoor aan de voorkeurstemmen meer invloed wordt toegekend.
2. De Overheid neme maatregelen ter bevordering van de Zondagsrust en de Zedelijkheid.

Onderwijs.

1. De Wet op het L. O. moet met handhaving van het beginsel van de vrijheid der bijzondere school met zuinigheid en vereenvoudiging van het onderwijs worden uitgevoerd. De gelijkstelling van het openbaar en bijzonder onderwijs moet ook daarbij vooropstaan.
2. Doorvoering van die gelijkstelling voor het voorbereidend, middelbaar en hooger onderwijs.
3. Ondersteuning der jeugdorganisatie.
4. Waardeering en bevordering der kunst.

Kolonien.

1. Behartiging der geestelijke en stoffelijke belangen van de inlandsche bevolking. Krachtige ondersteuning der Missiën. Bestrijding van het opiumgebruik.
2. Wijziging van art. 123 Regeeringsreglement.
3. Voorbereiding van staatkundige zelfbeschikking door geleidelijke ontwikkeling van plaatselijke autonomie en zelfbestuur.
4. Ontwikkeling van onderwijs. Gelijkstelling van het particuliere en het Gouvernementsonderwijs.
5. Bevordering van handel, nijverheid en cultures zonder verder gaande staatsbemoeiing dan het belang der gemeenschap eischt.

6. Bezuiniging en herstel van het evenwicht in de Indische financiën. Vereenvoudiging der talrijke ingewikkelde belastingen.

LANDBOUW.

1. Inrichting van 'n zelfstandig werkende afdeeling „Landbouw" aan het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, geleid door een afzonderlijk vakkundig hoofd, ter behartiging van de belangen van land- en tuinbouw.
2. Sociale maatregelen, welke betrekking hebben op het land- en tuinbouwbedrijf behooren in het bijzonder rekening te houden met de daarin bestaande toestanden.
3. Zoodanige wettelijke regeling van het pachtcontract, dat de belangen van pachters en verpachters, alsmede die van den bodem gewaarborgd zijn.
4. Herziening der Jachtwet, waardoor rechten worden verleend aan eigenaars of gebruikers van gronden tot het jagen op schadelijk gedierte, met waarborgen tegen verwoesting der levende natuur.
5. Afkoopbaarstelling van heerlijke jachtrechten.
6. Krachtige bevordering der bodemcultuur door opheffing van belemmeringen, o. a. door:
a. Regeling der ruilverkaveling.
b. Afkoopbaarstelling van het beklemrecht.
c. Regeling der onteigening ten behoeve van ontginningen.
d. Verzorging van afwatering en van landwegen.

MIDDENSTAND.

1. De Overheid bevordere eigen nijverheid en handel.
2. Zij onthoude zich van het drijven van handel.
3. Bestrijding van subsidies, welke middellijk of onmiddellijk aan Coöperatieve Verbruiksvereenigingen worden verleend.
4. Beschermende maatregelen tegen vliegende winkels.
5. Bevordering van de middenstandsbelangen door een verbeterden voorlichtingsdienst.

ARBEID.

1. Bevordering, aanvulling en c.q. wijziging der verzekering van arbeiders en daarmee gelijk te stellen personen tegen de nadeelige gevolgen van maatschappelijke risico's (o. a. ongevallen, invaliditeit, ouderdom, ziekte, werkloosheid, enz.) met inachtneming der navolgende beginselen:
a. de verzekerden betalen ten deele de premiën ter handhaving hunner zelfverantwoordelijkheid.
b. De uitvoering der verzekering worde gelegd in handen der belanghebbenden, zooveel mogelijk met uitsluiting van ambtelijke bemoeiingen.
2. Ten aanzien van de bescherming der arbeiders trede de Overheid slechts aanvullend op.
3. De Arbeidswet worde gewijzigd en in overeenstemming gebracht met hetgeen de economische omstandigheden eischen. Daarbij worde vooral rekening gehouden met den aard der werkzaamheden.
4. Maatregelen tot regeling der huisindustrie.
5. Regeling van arbeidsvoorwaarden, uitsluitend door vrijwillige samenwerking van werkgevers en werknemers.
6. Ten einde de groote arbeidersgezinnen tegemoet te komen in de lasten van het gezinsonderhoud, bevordere de wetgever de stichting van kindertoeslagfondsen.
7. Bestrijding van de werkloosheid door bevordering van arbeidsgelegenheid.

(*Overgenomen uit Katholieke Staatkunde van* 15 *Mei* 1922).